

In beweging...

65 (?) →→ Jexit!

Natuurlijk, dit opschrift is een geintje. Naast vraagtekens rond Grexit, Brexit en Nexit is dit wél zeker: Jexit! Vier keer een woordconstructie waarmee complexe materie wordt samengevat. Wat op macroniveau sinds enige tijd in de lucht hangt, zal op microniveau binnen afzienbare tijd een feit zijn. Ik licht toe. Want Grexit? Griekenland uit de EU zetten, omdat hun huishoudboekje maar niet op orde komt? Nee, voorlopig(?) niet, want EU-president Donald Tusk lanceerde in juli 2015 een akkoord voor wéér nieuwe steun. Wel Brexit? Alle Britse eisen aan de EU stuiten steeds op verzet in de rest van Europa. Zal hun referendum over uittreden op 23 juni helderheid geven? *Who knows?* En Nexit? Bij het 1e raadplegend referendum in ons land van 7 april bleken de initiators helemaal niet Oekraïne op het oog te hebben, het ging hen hierom: "een dreun uitdelen aan de EU." Directe democratie? Welnee, puur verwarring stichten. Alsof dat helpt...

Dan maar over naar microniveau: Jexit! Want dat gaat zeker gebeuren: Jos → exit werk. Al zet ik nog even een vraagteken achter het getal 65. Want wat het exacte moment is, dat ik met pensioen heb te gaan heb ik nog niet gehoord van mijn werkgever. Al heb ik niet de idee uitgewerkt te zijn, wat denkt mijn leidinggevende bij De Hoop ggz? Is pensionering 'complexe materie'? Op microniveau ben ik er in elk geval nog niet uit. Al mijmerend stuit ik op tal van vragen en ik belicht hieronder twee.

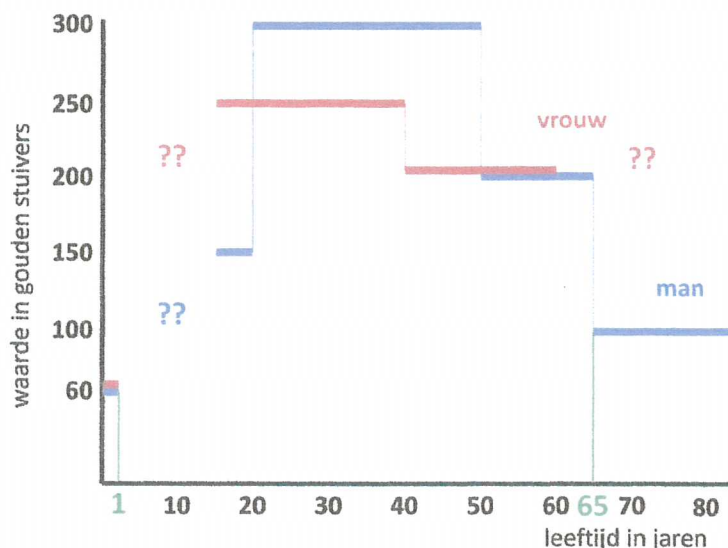
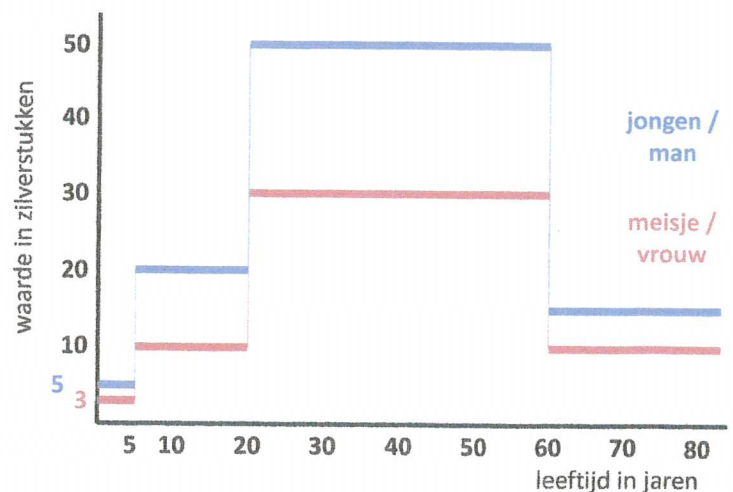
1^e vraag: Wat ben je als mens waard?

Het begrip 'pensioen' komt uit het latijn en betekent uitbetaling. Dat intrigeert. In de loop van de geschiedenis wordt er in wetboeken geregeld een verband gelegd tussen leeftijd en geld. Ik heb twee grafiekjes gemaakt om dat inzichtelijk te maken. De eerste ontleen ik aan Leviticus 27 vers 1 t/m 8. Een ontzuuchtrend plaatje, waar ik moeite mee heb. Vooral dat meisjes en vrouwen categorisch lager ingeschaald worden dat wil er bij mij niet echt in. En dan die forse afwaardering op iemands 60^e! Van 50 naar 15 of van 30 naar 10, dat is nogal een duikeling.

Simone de Beauvoir haalt in 'De ouderdom' fragmenten aan uit het Westgotisch recht in de zesde eeuw. In beeld gebracht ziet dat er nogal anders uit. Mooi, dat het sekseverschil niet speelt in het eerste levensjaar: 60 gouden stuivers voor een kind van 1 jaar.

Over de latere kinderjaren ontbreken gegevens.

Dat voor jonge vrouwen van 15 tot 20 jaar bijna het dubbele gerekend wordt t.o.v. jonge mannen verrast! Hun vruchtbaarheid lijkt me doorslaggevend, al worden alle waardebepalingen nergens gemotiveerd. Dat ze na hun 40^e een stapje terug moeten doen – van 250 naar 200 – is ook minder ingrijpend dan de duikeling

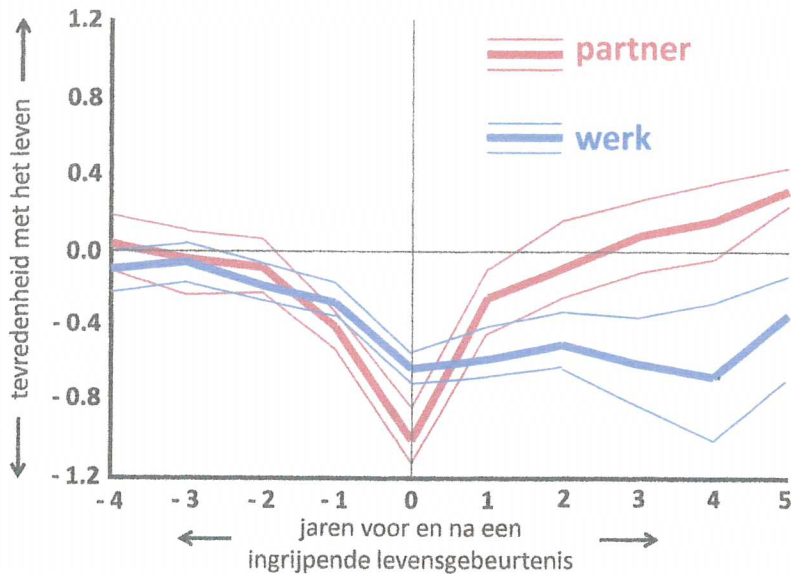

die mannen meemaken. Want je waarde als man neemt rap af: na de top van 300 tussen je 20^e en 50^e, volgt tot je 65^e een afboeking naar 200, waarna er nog eens 100 afgaat voor de jaren dat een man daarna nog leeft. Vreemd en jammer, dat er niets vermeld is over vrouwen na hun 60^e.

Voor het eerst wordt 65 jaar in een wetboek opgenomen. Al ontstond de idee, dat dit de beste leeftijd is om met pensioen te gaan pas in 1889 bij de Duitse kanselier Otto von Bismarck. Maar dat was in een tijd dat de gemiddelde levensverwachting 46 jaar was. Inmiddels leven we minstens 30 jaar langer. Dus dan nu ook maar op je 95^e met pensioen? Oh, nee!!! Al is 65 jaar mij te vroeg, pas met 95... Ik moet er niet aan denken

2^e vraag: Anders dan 130.000 Amerikanen?

Wat doet het met je, als je langdurig en ongewild zonder werk komt te zitten? Sinds juni 2008 is daar meer over bekend. In die maand publiceerde *The Economic Journal* de resultaten van een groot-schalig onderzoek: 130.000 mensen waren decennia lang gevolgd. Zij hadden met de onderzoekers gedeeld hoe ze in de loop der jaren hadden gereageerd op ingrijpende levensgebeurtenissen. Dan gaat het over zaken zoals trouwen, scheiden, geboorte van een kind, overlijden van de partner. Twee resultaten uit dat onderzoek heb ik hieronder grafisch weergegeven:

Wat zie je hier? De rode lijnen met het woord **partner** schetsen het effect van een van de meest tragische gebeurtenissen in iemands bestaan: het overlijden van de echtgenoot.

De grote ontdekking?

Na pakweg twee tot drie jaar konden de meeste mensen het verlies van hun levensgezel zodanig een plek geven, dat ze weer op een zelfde welzijnsniveau uitkwamen als voordat hun partner stierf.

Bekijk nu ook eens wat er gebeurt als iemand zijn baan kwijt raakt en daarna tenminste één jaar zonder werk zit. Dat is dus af te lezen aan de blauwe **werk**-lijnen. De conclusie: 5 jaar later

zijn mensen er nog niet overheen. De impact van werk op jouw identiteit en welzijn blijkt dus ongekend groot. Anders gezegd: ons gevoel van welbevinden herstelt veel sneller van het overlijden van onze partner dan dat het doet van minstens een jaar ongewenst zonder werk zitten. Onthutsend! Natuurlijk, de dikke lijnen schetsen het gemiddelde van die grote groep mensen. En inderdaad, het gaat over Amerikanen. Maar kunnen we het daarmee van ons afhouden? Laat ik eerlijk zijn: zouden mijn lijnen écht anders lopen? En hoe zie jij dat voor jezelf? Misschien hoop je, net als ik, dat je dit soort vragen nooit hoeft te beantwoorden. Het kan ook zijn dat dit zulke lastige vragen zijn, dat je ze daarom liever wegschuift...

Onbekend vaargebied

'Niemand weet wat er in de toekomst zal gebeuren,' concludeert Prediker telkens (7:14; 8:7; 10:14). Daarom helpt het mij om beeldspraak te gebruiken. De toekomst is als het binnenvaren van een gebied, waar je nog nooit eerder bent geweest. Als mens ben je kapitein van je eigen levensboot. Helaas beschik je niet over een vaarkaart, een gedetailleerd overzicht van wat voor je ligt. Maar je kunt wél een loods aan boord halen, die het gebied door-en-door kent en dan luisteren naar zijn aanwijzingen. John Roberts, een zee kapitein, bracht me op dit idee met zijn gedicht uit 1874. Zijn variant op Psalm 23 trof me zo, dat ik het in 2002 vertaalde. Sindsdien gebruik ik het vaak in gesprekken(*). In mijn gebedsleven benut ik met name deze regels:

*De Heer is mijn Loods; mijn boot drijft niet af (...)
Zelfs al houd ik nauwelijks koers in de stormen van het leven,
ik ben niet bang,
want U bent bij mij.
Uw poolster en uw kompas geleiden mij.*

Ik heb begrepen, dat een loods niet het roer overneemt. De kapitein blijft zelf verantwoordelijk voor zijn schip. Al heb ik in deze tijd niet het verlangen om met pensioen te gaan, ik ben niet de enige die daarover beslist. Hoe ga ik het ervaren als ik moet stoppen met werken? Vraag het me over vijf jaar eens. Mits ik tenminste zoveel tijd van leven ontvang. Want natuurlijk: ook dat is onbekend. Hoewel? Mijn Loods weet hoe ver de haven nog is. Dus in dat vertrouwen vaar ik verder.

(*) '... mijn Loods' is de titel van het artikeltje waarin ik de achtergrond van deze variant op Psalm 23 uitleg. Daarin vind je ook de volledige vertaling. Als je in de menubalk van www.AnderZ.info klikt op *In beweging...* vind je dit artikel in de rubriek Geloofontwikkeling.